

การสำรวจอาการที่พบบ่อยและการจัดการกับอาการของผู้ป่วยโรคมะเร็ง ในภาคใต้
A Survey of Common Symptoms and Symptom Management of Cancer Patients
in Southern Thailand

อภิรดี ลดาวรรณ
Aphiradee Ladawan

วิทยานิพนธ์พยาบาลศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการพยาบาลผู้ใหญ่
มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์
Master of Nursing Science Thesis in Adult Nursing
Prince of Songkla University

2547

เลขที่:	RC261 040 2547 น. 12.1
Bib Key:	842637
	1.2 น. 2547

ชื่อวิทยานิพนธ์	การสำรวจอาการที่พบบ่อยและการจัดการกับอาการของผู้ป่วยโรคมะเร็ง ในภาคใต้
ผู้เขียน	นางสาวอภิรดี สดาวรรณ์
สาขาวิชา	การพยาบาลผู้ใหญ่
ปีการศึกษา	2546

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาอาการที่พบบ่อยของผู้ป่วยโรคมะเร็ง ในแต่ละระยะ ความรุนแรงของโรค (cancer staging) และระยะการดำเนินของโรคมะเร็ง (trajectory phasing) ร่วมกับการศึกษาประสิทธิภาพการจัดการกับอาการของผู้ป่วยโรคมะเร็ง โดยศึกษาจากผู้ป่วยโรคมะเร็งที่มาใช้บริการในโรงพยาบาลสงขลานครินทร์ และศูนย์มะเร็ง สุราษฎร์ธานี เลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเฉพาะเจาะจงตามคุณสมบัติที่กำหนด 354 ราย เครื่องมือวิจัยที่ใช้ประกอบด้วย แบบบันทึกข้อมูล ส่วนบุคคลของผู้ป่วยโรคมะเร็ง แบบสอบถามอาการของผู้ป่วยโรคมะเร็ง และแบบสัมภาษณ์เกี่ยวกับประสิทธิภาพในการจัดการกับอาการของผู้ป่วยโรคมะเร็ง สร้างขึ้นจากการทบทวนวรรณกรรม โดยอาศัยกรอบแนวคิดการดำเนินโรคของการเจ็บป่วยเรื้อรังของคอร์บินและสตราสส์ (Corbin & Strauss, 1992) และแนวคิดการจัดการกับอาการของคอดด์และคณะ (Dodd et al., 2001) แบบสอบถามผ่านการตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ วิเคราะห์ข้อมูล โดยใช้สถิติบรรยายและสถิติอ้างอิง เพื่อทดสอบความแตกต่างของอาการที่พบบ่อยตามระยะของโรคมะเร็ง และวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ ประสิทธิภาพการจัดการกับอาการของผู้ป่วยโรคมะเร็ง โดยใช้วิธีวิเคราะห์เนื้อหาอย่างง่าย (simple content analysis) ผลการวิจัย พบว่า

1. อาการที่พบบ่อย 5 อันดับแรก (ความถี่ ความรุนแรง และอาการที่รบกวนการดำเนินชีวิตประจำวัน) ตามระยะความรุนแรงของโรค และระยะการดำเนินของโรคมะเร็ง พบว่าอาการที่พบในลำดับต้น ๆ ของทุกระยะความรุนแรงของโรค และระยะการดำเนินของโรคมะเร็ง คือ 1) อาการปวด/เจ็บ 2) ริมฝีปาก/คอ/น้ำลายแห้ง 3) เหนื่อย/ไม่มีแรง/เหนื่อยล้า 4) เบื่ออาหาร และ 5) เบื่อหน่าย/ท้อแท้/ไม่มีกำลังใจ นอกจากนี้ยังพบว่า อาการนอนไม่หลับ และกลิ่นอาหารลำบาก ไม่พบความถี่และความรุนแรงของอาการใน 5 อันดับแรก แต่พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีการจัดอันดับอาการดังกล่าวรบกวนการดำเนินชีวิตประจำวันสูงสุดใน 5 อันดับแรก

2. กลุ่มตัวอย่างมีประสิทธิภาพในการจัดการกับอาการของโรคมะเร็งที่เด่น ๆ ได้แก่ 1) การปรับเปลี่ยนพฤติกรรมมารับประทานอาหาร เช่น บริโภคเครื่องดื่มเพิ่มขึ้น รับประทานอาหารเหลว/อาหารเสริม 2) ใช้ยาแผนปัจจุบัน เช่น รับประทานยาแก้ปวด รับประทานยาแก้ไอ 3) ใช้วิธีการผ่อนคลาย

กลาย เช่น ดูโทรทัศน์ ฟังเพลง อ่านหนังสือ พักผ่อน นอนหลับ 4) ใช้ยาแผนโบราณหรือสมุนไพร โดยการรับประทาน เช่น ชาลม น้ำผึ้ง น้ำมะนาว กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เลือกปฏิบัติกิจกรรมการจัดการกับอาการของโรคมะเร็งดังกล่าว โดยเชื่อว่าจะช่วยให้อาการดีขึ้นหรือหายเป็นปกติ โดยที่กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ เป็นผู้จัดการกับอาการของโรคมะเร็งด้วยตนเอง และปฏิบัติกิจกรรม การจัดการกับอาการของโรคมะเร็งที่บ้าน เป็นเวลาที่แน่นอน โดยมีการรับรู้ผลลัพธ์ของการจัดการกับอาการของโรคมะเร็ง เป็นไปในทางที่ดี คือ มีอาการดีขึ้นหรือหายเป็นปกติ

ผลของการศึกษา เสนอความรู้เชิงประจักษ์ทางคลินิกซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของความรู้ด้านมะเร็ง วิทยา และการพยาบาลผู้ป่วยโรคมะเร็ง สามารถใช้เป็นแนวทางในการวางแผนการดูแล เพื่อจัดการกับอาการของผู้ป่วยโรคมะเร็งในแต่ละระยะ ทั้งระยะความรุนแรงของโรค และระยะการดำเนินของโรคมะเร็ง

Thesis Title	A Survey of Common Symptoms and Symptom Management of Cancer Patients in Southern Thailand
Author	Miss Aphiradee Ladawun
Major Program	Adult Nursing
Academic Year	2003

Abstract

The purposes of this study identify were to identify the common symptoms experienced by cancer patients at different cancer stages and trajectory phases, and to explore their management. The sample comprised 354 patients attending at the university hospital, Songklanagarind Hospital, and the regional cancer center in southern Thailand. Data were collected using a set of questionnaires which included a personal information sheet, a symptom survey questionnaire, and a symptom management interview. The questionnaires were developed based on the chronic illness trajectory framework (Corbin & Strauss, 1992) and symptom management model (Dodd et al., 2001). Descriptive statistics and inferential statistics were used to analyze the differences of symptoms across cancer staging and trajectory phasing. Qualitative data were analyzed using simple content analysis. The results were as follows:

1. The most common symptoms occurring at each stage and phase of cancer staging and trajectory phasing were pain, dry mouth/throat, fatigue, anorexia, and tiredness. They were reported as being of high frequency and severity, and interfering with daily life. Insomnia and dysphagia were reported as the most interfering symptoms.

2. Symptom management strategies the subjects used to manage symptoms included: 1) changing eating behavior such as increasing water intake, eating liquid diet/special food; 2) using medicine such as oral analgesic and antitussive; 3) using distraction such as reading, watching television, and relaxation; 4) using traditional medicine or herbs. Most subjects believed that these strategies were helpful in making the symptoms disappear completely. They primarily managed the symptoms by themselves on a fixed schedule.

The results of this study provide clinical evidence for oncology and oncological nursing in Thailand. They can be used to guide clinicians' assessing, planning, and offering care to manage

symptoms among cancer patients at different stages of cancer and trajectory phasing of the chronic cancer condition.